

Tabiat Menghidu Gam: Dari Perspektif Undang-Undang dan Masyarakat

MAIZATUL FARISAH MOKHTAR

ABSTRAK

Perbuatan atau tabiat menghidu gam merupakan satu perbuatan yang terjumlah kepada penyakit sosial yang semakin berleluasa pada masa kini. Paling membimbangkan ialah perbuatan ini melibatkan kanak-kanak terutama pelajar sekolah sama ada di peringkat sekolah menengah mahupun sekolah rendah. Jika disoroti kembali gejala ini sebenarnya bukanlah satu fenomena baru tetapi hadir seiringan dengan gejala dadah yang begitu digeruni masyarakat dunia. Gejala ini dikatakan sebagai satu alternatif kepada gejala penagihan dadah dimana ia mampu menghasilkan kesan yang sama iaitu khayal tetapi kosnya jauh lebih murah. Perbuatan ini sebenarnya memberi kesan yang mendalam terhadap kesihatan seseorang terutama di bahagian otak sehingga boleh mengundang maut. Menurut peruntukan undang-undang menghidu gam bukanlah merupakan suatu kesalahan malah sumbernya iaitu gam merupakan bahan yang sah di sisi undang-undang untuk kegunaan harian. Namun demikian sekiranya tabiat menghidu gam ini tidak dibendung dari awal, ia akan membawa akibat yang lebih besar bukan sahaja kepada kesihatan, malah akan menjerumuskan individu tersebut ke arah penagihan dadah, seterusnya menimbulkan masalah sosial dalam masyarakat. Artikel ini akan memfokuskan kepada dua perkara utama iaitu kesan tabiat menghidu gam ke atas kesihatan seseorang dan juga undang-undang serta polisi sedia ada yang didapati tidak berkesan untuk mengawal tabiat tersebut. Beberapa cadangan turut disarankan untuk memastikan agar gejala ini dapat di tangani dengan berkesan.

ABSTRACT

The act or habit of glue sniffing is categorized as a social problem which is increasingly rampant nowadays. Yet most worrying is the abuse among the young especially school children either in secondary or primary school. Upon reflection, this calamity is not a new phenomenon, however it exists alongside drug abuse which alarmed the world community. Glue sniffing is said to be an alternative to drug addiction because of its similar effect, yet at a cheaper price. However it has a profound effect to one's health especially to the brain causing severe damage, which at times can cause death. According to the existing law, glue sniffing is not an offence since glue itself is a substance which is a legitimate material used in daily activity. However, if glue sniffing is not monitored from the beginning, it will cause greater harm not only to one's health, but would also inadvertently lead the individual towards drug addiction, raising social problem in society. This article focuses on two

main issues namely, the effect of gule sniffing on health, as well as the existing laws and policies which are inadequate to address this problem. Several recommendations are forwarded to ascertain that this problem is effectively addressed.

PENGENALAN

Seperti yang diketahui seluruh masyarakat dunia sejak dahulu lagi dadah merupakan masalah sosial yang sangat mengancam kesejahteraan malah di Malaysia sendiri kerajaan telah mengisytiharkan bahawa "dadah merupakan musuh utama negara" dan perlu dibanteras. Namun selain dadah yang mendatangkan masalah sosial terdapat juga tabiat atau perbuatan menghidu gam. Tidak ramai yang sedar bahaya menghidu gam dikalangan generasi muda khususnya kanak-kanak dan remaja yang terdiri daripada pelajar sekolah juga bukan sahaja merupakan penyakit sosial malah turut menjejaskan kesihatan pengamalnya. Perbuatan atau tabiat menghidu gam ini dilihat sukar untuk dikawal dan diatasi serta tidak banyak pihak yang memberi perhatian mengenainya berbanding dengan dadah. Tulisan ini akan cuba untuk menyoroti dan mengupas mengenai isu ini dari segi amalannya, kesan dan penguatkuasanya serta penguatkuasaan undang-undang mengenainya.

Tabiat Menghidu Gam

Sebelum membincangkan dengan lebih lanjut mengenai kesan menghidu gam ini adalah lebih baik disuri dahulu tentang apakah yang dimaksudkan dengan perbuatan atau tabiat menghidu ini dan mengapakah ia dikenali sebagai tabiat atau perbuatan menghidu dan bukannya ketagihan menghidu. Frasa tabiat atau perbuatan membawa pengertian satu perkara yang dilakukan atau diamalkan yang mana mungkin juga dalam kadar yang berulang atau menjadi satu kelaziman. Dalam konteks perbuatan atau amalan menghidu ini (tidak termasuk dadah) tidak hanya terhad kepada menghidu gam sahaja malah meliputi segala bahan atau sumber yang mampu menyebabkan khayal "high" atau istilah pasar yang biasa digunakan iaitu "stim" kepada penghidunya. Antara bahan lain iaitu yang lebih dikenali sebagai pelarut atau agen inhalasi yang boleh menyebabkan khayal ialah petrol, aerosol, cecair pemetik api, cat akrilik, cat, *varnish*, simen getah, pewarna, pencuci pengilat kuku, cecair pencuci¹ dan *thinner*² yang boleh didapati dengan mudah dan murah oleh sesiapa sahaja³.

Selain itu bahan-bahan ini juga digunakan oleh penagih untuk menghilangkan ketagihan termasuk menghidu najis lembu baru kerana najis itu mengeluarkan gas dan penagih akan menyedut gas dengan cara menebuk lubang pada beg plastik yang digunakan untuk membungkus najis berkenaan⁴. Tabiat menghidu dan ketagihan gam ini berlaku di kalangan pelajar sekolah rendah serta remaja yang tidak ada sumber kewangan untuk membeli dadah⁵. Antara faktor perbuatan ini

¹ Noor Hasani b Hashim, "Pelarut", Pusat Racun Negara, USM (www.pm2.usm.my/drug (12 Julai 2007)).

² Kertas kerja : "Salahguna Agen Inhalasi" oleh Dr Ahmad Nazrun Shuid (sumber daripada Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) daerah Hulu Langat (20007)).

³ Ramli Abdul Halim, Kompleks Kota Darul Naim, "Asingkan Penagih Atasi Masalah Dadah" Malaysia Today, 29 November 2005 (www.malaysiatoday.com).

⁴ "Polis Terangganu Stasat Penagih Hidu Najis Lembu", Berita Harian, 2 Jun 2004.

⁵ Ramli Abdul Halim, Kompleks Kota Darul Naim, "Asingkan Penagih Atasi Masalah Dadah" Malaysia Today, 29 November 2005, (www.malaysiatoday.com).

berlaku ialah disebabkan oleh masalah sosial dan tekanan iaitu tanpa orang awam sedar bahawa perbuatan ini jauh lebih bahaya daripada yang disangkakan⁶ dan bagi mengatasi masalah dan mengurangkan rasa tertekan tersebut maka jalan mudah yang diambil ialah dengan menghidu gam. Selain itu menurut guru-guru di sekolah, pelajar-pelajar sekolah yang terlibat menyorokkan bungkusan gam dalam baju mereka di sekolah dan secara perlahan-lahan menghidunya sepanjang hari⁷.

Kebiasanya perbuatan atau tabiat menghidu ini melibatkan pelarut yang mengandungi nitrous oksida, eter dan klorofom yang telah disalahgunakan dengan cara seseorang itu sengaja menghidu bahan kimia yang meruap termasuklah bahan-bahan pelarut organik dan campuran hidrokarbon bagi tujuan rekreasi⁸ iaitu pelarut ini merupakan bahan-bahan yang boleh melarutkan benda-benda lain. Penyalahgunaan bahan-bahan ini telah mula berleluasa sejak abad ke 19 lagi dan semenjak 1971 hingga 1991 sebanyak 1237 kes kematian dilaporkan disebabkan penyalahgunaan pelarut di United Kingdom sahaja, manakala di Malaysia tidak banyak kes dilaporkan secara rasmi iaitu hanya melibatkan 63 kes sahaja sejak 1990-1994⁹.

Seperti yang telah dibincangkan sebelum ini bahan pelarut ini dihidu dalam bentuk meruap iaitu dalam tranformasi gas yang kemudiannya dihidu. Cara penggunaan bahan pelarut ini adalah pertama melalui hidung atau mulut yang dihidu secara terus dari bekasnya, kedua; menyerap bahan tersebut dengan kain yang kemudiannya kain dilekatkan kepada hidung atau mulut dan dihidu, dan ketiga dengan menuang ke dalam plastik dan menghidu¹⁰. Kebiasanya penghidu gam ini menghidu gam dengan cara meletakkan gam ke dalam plastik yang dibiarkan dalam keadaan meruap dan ditelengkupkan ke hidung dengan cara menyedut gas yang terkumpul tersebut. Perbuatan ini memberi kesan secara psikoaktif atau "*mind-altering*"¹¹ terhadap penghidu. Selain itu terdapat juga cara lain yang dilakukan iaitu dengan meletakkan bahan pada baju dan menghidu pada masa tertentu atau wap dimasukkan ke dalam tin minuman dan dihidu daripada tin tersebut¹².

Menghidu gam ini dianggap sebagai tabiat menghidu dan bukan sebagai penagihan kerana tiada kesan dari segi ketagihan secara fizikal tetapi sebenarnya ada ketagihan secara psikologi¹³. Ketagihan ini berlaku apabila penghidu merasa terpenggil untuk mengulangi perbuatan itu kerana merasa seronok berada dalam keadaan "high" atau khayal.

Fenomena dan gejala Menghidu Gam

Tidak berapa lama dahulu kita dikejutkan dengan kematian tiga orang sahabat yang terdiri daripada remaja berumur 14 tahun, 18 tahun dan 20-an yang merupakan bekas penagih dadah dijumpai mati dipercayai selepas menghidu gam beracun dan polis turut menemui empat tin gam di tempat kejadian¹⁴. Selain itu kejadian yang berlaku di

⁶ "Speed up Glue Sniffing Law" The Star, 27 Jun 2007 (<http://thestar.com.my/>).

⁷ Ibid.

⁸ Noor Hasani b Hashim, "Pelarut", Pusat Racun Negara, USM (www.pm2.usm.my/drug (12 Julai 2007))

⁹ Ibid

¹⁰ Ibid

¹¹ Ibid

¹² Ibid

¹³ Ibid

¹⁴ "Tiga sahabat dijumpai mati dipercayai hidu gam" Utusan Malaysia, Selasa 11 April 2000

pusat membeli belah di Miri dimana dua orang kanak-kanak berusia tujuh dan sembilan tahun yang dijumpai tidur di atas kertas kotak dan dijumpai gam tayar berhampiran mereka¹⁵

Keadaan ini sungguh menyedihkan terutama kepada ibubapa yang terlibat namun ini bukanlah peristiwa pertama seumpamanya yang berlaku kerana banyak lagi kes-kes yang melibatkan tabiat menghidu gam yang berlaku yang kebanyakannya tidak dilaporkan. Malah pihak media juga telah membangkitkan isu tentang permasalahan kanak-kanak di bandar yang ketagih gam¹⁶. TV3 melalui program terbitannya rancangan 360 darjah telah memaparkan sekumpulan remaja dan kanak-kanak tanpa segan silu menghidu gam di depan kamera. Nampaknya kanak-kanak dan ramai remaja tidak menyedari kesan buruk dari perbuatan sedemikian.

Pengakuan penghidu gam

Bagi mendapatkan pengalaman dan gambaran sebenar mengenai tabiat menghidu gam ini penulis telah melakukan temubual dengan seorang bekas penghidu gam.¹⁷ Bekas penghidu gam ini hanya mahu dikenali sebagai S berumur 19 tahun yang merupakan pembantu di kedai mesin fotokopi. S merupakan anak ketiga daripada lima adik beradik iaitu yang terdiri daripada 2 orang kakak dan seorang adik perempuan dan seorang adik lelaki. Arwah bapa S pernah bekerja sebagai pembantu teknikal dan ibunya pula merupakan suri rumah sepenuh masa. Menurut S yang hidup dalam keadaan keluarga yang sederhana dan tidak mempunyai masalah keluarga serta bahagia mula menghidu gam seawal usia 13 tahun ketika mula menginjakkan kaki ke alam sekolah menengah.

Berbekalkan gam kasut jenis Dunlop yang dibeli dalam tin beharga lebih kurang RM1 lebih, S memulakan perbuatan pertamanya menghidu gam suatu hari semasa waktu rehat di sekolah pada pukul lebih kurang 10 pagi secara berseorangan. Pengalaman pertama menghidu gam menurut S sangat teruk, seluruh kepala menjadi pening serta sakit dan terasa seperti hendak muntah, walaubagaimanapun apabila terus menghidu gam perasaan tadinya yang begitu teruk telah berubah dan bertukar menjadi pengalaman seolah-olah terbang di awangan dan begitu ringan dan tenang serta seronok sekali. Kebiasaannya S akan menghidu sehingga habis satu tin gam tersebut yang dibeli menggunakan wang belanja sekolah. Menurutnya lagi ibubapa nya tidak mengetahui mengenai perbuatannya. Menurut S titik permulaan perbuatan menghidu gam tersebut bermula apabila mendengar cerita daripada kawan-kawan mengenainya dan terpengaruh dengan pengalaman yang begitu mengasyikan yang diceritakan oleh rakan-rakan. Namun S jarang sekali menghidu gam bersama-sama kawan-kawannya dan lebih gemar melakukan berseorangan.

¹⁵ "Speed up Glue Sniffing Law" The Star, 27 Jun 2007 (<http://thestar.com.my/>).

¹⁶ "Jumlah remaja hidu gam semakin ramai", Utusan Malaysia, 6 Ogos 2007

¹⁷ Temubual dilakukan pada 7 April 2008.

KESAN DARI SUDUT KESIHATAN

Kesan terhadap kesihatan penghidu

Penghidu gam akan mengalami tanda-tanda toksisiti ginjal termasuklah proteinuria, hematuria, asidosis tubular ginjal distal, dan kalkuli renal berulang. Penilaian yang dilakukan terhadap 25 orang dewasa yang menghidu toluena menunjukkan terdapatnya 3 corak utama iaitu¹⁸:

- lemah otot
- aduan gangguan gastrousus
- gangguan mental dan saraf

Selain daripada ini, gangguan zat galian seperti kalium, fosfat kerap berlaku.

Mendatangkan maut yang disebabkan oleh¹⁹:

1. Asphyxiation – gas inhalan meningkat menyebabkan penurunan bekalan oksigen ke paru-paru.
2. Lemas – akibat penggunaan bag plastik menutupi kepala ketika menghidu gam secara meruap.
3. Sawan – disebabkan oleh gangguan otak akibat gas yang disedut dalam gam
4. Koma – otak tidak berfungsi kerana gas yang di hidu daripada gam menggantikan oksigen
5. Tercekik – muntah masuk ke paru-paru
6. Kemalangan jalanraya akibat hilang keseimbangan dan berada dalam keadaan khayal
7. *Sudden sniffing death syndrome* akibat gas beracun yang telah di sedut yang terdapat dalam gam

Manakala bahaya hidu gam juga boleh menyebabkan keadaan-keadaan berikut²⁰:

- *Sudden Sniffing Death Syndrome*
Jantung menjadi sensitif, laju. Kejutan boleh menyebabkan *arhythmia* jantung serta kegagalan jantung
- Kerosakan Organ
Otak, hati dan ginjal
- Lemas
Berlaku apabila mulut dan hidung tertutup atau oksigen diganti oleh bahan inhalan.
- Tercekik
Menghidu (sniffing) menyebabkan loya. Jika muntah waktu tidak sedar diri – tercekik muntah sendiri.

¹⁸ Noor Hasani b Hashim, "Pelarut", Pusat Racun Negara, USM (www.pm2.usm.my/drug (12 Julai 2007))

¹⁹ Kertas kerja : "Salahguna Agen Inhalasi" oleh Dr Ahmad Nazrun Shuid (sumber daripada Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) daerah Hulu Langat (20007))

²⁰ Ibid

Selain itu perbuatan menghidu gam ni juga boleh menyebabkan keadaan seperti :

a)Kemalangan

Seperti mabuk – jatuh, kemalangan jalanraya

b)Penyakit Kulit

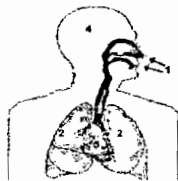
Eksema mulut (*glue-sniffer's rash*) - akibat sentuhan *solvent* dgn kulit.

Petunjuk Rajah 1

Apabila wap disedut

1. Diserap melalui paru-paru
2. Memasuki aliran darah
3. Bahan kimia sampai ke otak
4. dan tisu-tisu di seluruh badan

Kebanyakan inhalan menekan kefungsi sistem saraf.

Rajah 1 di atas menunjukkan bagaimana bahan-bahan inhalan seperti gam sebagai pelarut yang dihidu yang membei kesan secara terus kepada anggota badan terutamanya otak dan jantung.

KESAN DARI SUDUT SOSIAL

Selain memberi kesan dari segi kesihatan, perbuatan menghidu gam ini juga memberi kesan dari segi sosial. Hal ini kerana selepas dilihat keadaan dan situasi penghidu gam dan kesannya seperti kematian dan perbuatan yang di luar kawalan maka perbuatan ini memang terjumlah kepada penyakit sosial. Kegiatan menghidu gam menjadi mukadimah bagi seorang remaja untuk terus terdorong dalam kegiatan penagihan dadah jenis yang lebih serius²¹.

Berdasarkan pengakuan yang diceritakan oleh bekas penghidu gam sebelum ini dan laporan yang dibuat oleh media massa perbantuan ini memang menimbulkan masalah sosial. Masyarakat bukan sahaja memandang serong dan jijik dengan perbuatan ini malah turut berasa tidak selamat dan takut dengan keadaan mereka yang dalam khayal yang mampu untuk melakukan apa sahaja tanpa sedar dan kawalan. Selain itu perbuatan ini juga boleh menyebabkan pengaruh terhadap rakan sebaya bagi melakukan perbuatan yang sama. Tambahan pula, ia akan menimbulkan masalah disiplin seperti ponteng sekolah selain daripada prestasi akademik yang semakin merosot kerana penghidu banyak menghabiskan masa dengan menghidu gam²². Selain itu juga perbuatan menghidu gam ini juga merupakan faktor yang menjerumuskan seseorang ke lembah najis dadah yang hina selain daripada perbuatan merokok²³. Malah turut membuka pintu kepada jenayah lain seperti mencuri dan menggangu ketenteraman awam.

²¹ Ramli Abdul Halim, Kompleks Kota Darul Nain, "Asingkan Penagih Atasi Masalah Dadah" Malaysia Today, 29 November 2005, (www.malayiatoday.com).

²² Temubual dengan Cikgu Thaha dari Kementerian Pendidikan negeri Selangor dan En Nani pegawai AADK daerah Hulu Langat, Selangor.

²³ Temubual dengan En Nani pegawai AADK daerah Hulu Langat, Selangor.

Selain daripada itu kesan sosial yang terhasil daripada tabiat ini ialah kepincangan institusi keluarga. Apabila ahli keluarga mendapat tahu bahawa ada di antara ahli keluarganya yang menghidu gam maka akan timbul satu perasaan lain dan pandangan yang negatif²⁴. Bagi ibubapa khususnya kaum ibu akan mengalami tekanan dan perasan malu terhadap masyarakat. Ini kerana mereka beranggapan bahawa mereka telah gagal mendidik anak-anak dengan baik. Hal ini akan merenggangkan hubungan sesama ahli keluarga. Selain itu adik beradik penghidu akan cenderung untuk menjauhkan diri dari penghidu gam kerana berasa jijik dengan perbuatan tersebut. Ada juga keadaan dimana ibu bersifat lebih melindungi anak tersebut sehingga mengabaikan anak-anak yang lain. Terdapat juga ibubapa yang tidak boleh menerima hakikat keadaan anak-anak yang menghidu gam yang sebenarnya memerlukan rawatan segera. Ini kerana mereka juga beranggapan bahawa perbuatan itu tidak serius dan memadai dengan memarahi dan menegur anak-anak sahaja²⁵.

STATUS PERUNDANGAN

Tidak lengkap perbincangan yang dibuat tanpa merujuk kepada peruntukan undang-undang yang sedia ada dalam menangani masalah ini. Tidak dinafikan najis dadah mempunyai peruntukan khusus seperti Akta Dadah Berbahaya 1952 (pindaan 1998), Akta Dadah Berbahaya (Langkah-langkah Pencegahan Khas) 1985 dan Akta Penagih Dadah (Rawatan dan Pemulihan) 1983 (Pindaan 1998) yang mengawal dan mentadbir undang-undang berkaitan dengannya.

Oleh kerana gam bukan termasuk dalam definisi dadah menurut Sekseyen 2 Akta Dadah Berbahaya 1952, tidak ada satu peruntukkan undang-undang yang boleh dijadikan asas untuk mengawal dan mencegah perbuatan ini dari berleluasa di kalangan masyarakat terutamanya anak-anak sekolah. Ini kerana gam adalah bahan pelarut yang digunakan untuk kegunaan harian walaupun ia telah disalahgunakan daripada fungsinya yang asal.

Akta Racun 1952

Satu-satunya undang-undang yang menyebut mengenai gam ialah Akta Racun 1952. Akta Racun telah digubal untuk mengawal pengimportan, pemilikan, pengeluaran, penjualan dan penggunaan racun. Racun bermaksud bahan yang dinamakan dan disenaraikan di dalam senarai racun dan termasuklah apa jua campuran, sediaan, larutan atau berbentuk asli yang mengandungi bahan tersebut²⁶. Namun demikian gam tidak termasuk dalam senarai ini.

Walaupun bagaimanapun apa yang menarik berkenaan dengan peruntukan dalam Akta Racun 1952 ialah seksyen 30(5) yang memperuntukkan bahawa:

"Any person who contravenes subsection (3) or any regulation made under this Act relating to psychotropic substance shall be guilty of an offence and shall, on conviction, be liable to a fine not exceeding ten thousand ringgit or to imprisonment

²⁴ Ibid

²⁵ Ibid

²⁶ Akta Racun 1952

for a term not exceeding ten thousandringgit or to imprisonment for a term not exceeding four years or both”

Manakala dalam subseksyen (3) seksyen yang sama pula menyebut bahawa: *“Notwithstanding any other provisions in this Act, no person shall import, export, manufacture, compound, mix, dispense, sell, supply, administer, possess or use any psychotropic substance otherwise than in accordance with any regulations applicable thereto made under this act”*

Jika diteliti daripada seksyen diatas jelas didapati bahawa mana-mana perbuatan yang merangkumi pembuatan, pemprosesan, bekalan, pengedaran, penjualan atau menggunakan mana-mana bahan psikotropik adalah merupakan satu kesalahan di bawah seksyen 30(5) dan boleh dikenakan hukuman. Jika kita merujuk kepada penggunaan daun ketum di kalangan masyarakat desa yang akhirnya menyebabkan kerajaan mewartakan daun ketum sebagai bahan terlarang di bawah Akta ini, ia bertujuan untuk memastikan daun ini tidak disalahgunakan sebagai satu bentuk ‘bahan khayal’ yang murah dan senang didapati. Ini kerana daun ketum ini sebenarnya merupakan salah satu perubatan tradisional yang digunakan sejak dahulu lagi²⁷. Ia digunakan untuk merawat pelbagai penyakit seperti sakit perut, sakit cacing dan kesan analgesik²⁸.

Cara penggunaan daun ketum yang biasa dilakukan ialah bagi daun ketum yang segar akan direbus dan diminum air rebusannya manakala jika daun ketum yang kering pula akan boleh dikunyah atau dihisap²⁹. Memandangkan daun ketum mempunyai ciri-ciri narkotik dan boleh mendatangkan ketagihan³⁰ terutamanya di kalangan penduduk-penduduk felda³¹, kerajaan telah mengambil langkah yang drastic untuk memastikan penggunaannya dikawal oleh undang-undang. Persoalan yang timbul ialah mengapakah bahan pelarut seperti gam ini tidak di letakkan dibawah seksyen 30 Akta yang sama memandangkan kesannya sama seperti daun ketum iaitu mendatangkan kesan psikoterapik iaitu khayal.

Pada pandangan penulis, ini kerana gam adalah bahan keperluan harian digunakan untuk pelbagai aktiviti harian, sedangkan daun ketum digunakan sebagai alternatif kepada perubatan sahaja. Tambahan pula, masyarakat pada hari ini lebih banyak bergantung kepada perubatan moden berbanding menggunakan daun ketum.bagi merawat penyakit. Berdasarkan kajian dan pendedahan media massa , nampaknya daun ketum banyak digunakan sebagai bahan psikotropik berbanding dengan gam yang merupakan bahan kegunaan harian yang tidak boleh dihilangkan fungsi dan perannya dalam kehidupan seharian. Adalah merumitkan keadaan sekiranya bahan-bahan ini dikawal dan dijadikan bahan terlarang malah memilikinya juga merupakan satu kesalahan.

²⁷ Atas talian : www.usm.nv/drug/presentation. (06/05/2008) “Remaja dan Dadah”

²⁸ Ibid

²⁹ Ibid

³⁰ Ibid

³¹ Atas talian: <http://www.youtube.com> (12/02/2008) “Edisi Siasat (NTV7) dalam edisi bertajuk Daun Ketum”

POLISI DAN PEKELILING KEMENTERIAN

Pekeliling Ikhtisas: 8/1986 Penyalahgunaan Inhalan³²

Pekeliling ini telah dikeluarkan oleh Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM) apabila mendapati terdapat perbuatan menghidu gam di kalangan pelajar sekolah pada sekitar tahun 1983. Perkataan 'penyalahgunaan inhalan' itu bererti menyalahgunakan suatu bahan daripada fungsi asalnya seperti menghidu gam, najis haiwan seperti tahi lembu, *aerosol*, *petrol*, *thinner* yang bertujuan untuk mendapatkan kesan khayal. Justeru langkah-langkah pencegahan diambil dengan mengedarkan pekeliling tersebut di sekolah-sekolah untuk memastikan pelajar sekolah tidak menyalahgunakan bahan tersebut yang senang didapati sama ada di rumah, sekolah ataupun kedai-kedai harian. Agensi-agensi kerajaan lain yang terlibat sama dalam memantau perbuatan ini adalah Pasukan Petugas Anti Dadah, Majlis Keselamatan Negara, Jabatan Perdana Menteri dengan kerjasama Bahagian Pendidikan Kesihatan, Kementerian Kesihatan dan Bahagian Sekolah-sekolah Kementerian Pelajaran. Sebuah buku kecil yang bertajuk "PENYALAHGUNAAN INHALAN-Panduan Untuk Para Guru" telah dikeluarkan yang menjadi asas serta polisi Kementerian Pelajaran dalam menangani gejala tidak sihat ini.

Petikan yang terdapat dalam buku tersebut adalah seperti berikut:

Untuk tujuan mengendalikn kes penyalahgunaan Inhalan ini, keputusan mesyuarat Jawatankuasa Anti Dadah Negara adalah menjadi dasar yang mesti dipatuhi:

a) Sebarang maklumat mengenai Inhalan seperti buku-buku kecil, risalah, poster, video, filem dan sebagainya, hendaklah ditentukan tidak sampai ke tangan pelajar.

b) Penggunaan bahan-bahan Inhalan yang terdapat di sekolah hendaklah di kawal dengan rapi dan ditentukan tidak disalahgunakan oleh pelajar..

c) Jika terdapat kes-kes menyalahgunakan Inhalan di kalangan pelajar, ia hendaklah dikendalikan melalui proses menolong dengan penuh hati-hati tanpa diheboh-hebohkan, dimana kebajikan dan kesejahteraan pelajar tersebut hendaklah diutamakan.

Langkah-langkah berikut selain dari yang terdapat dalam buku kecil tersebut hendaklah diikuti:

a) Ibu bapa/pelajar mestilah diberitahu SEGERA dan diberi maklumat yang tepat dan nasihat mengenainya.

b) Pelajar yang terlibat hendaklah diberi maklumat tepat, nasihat/kaunseling individu/kelompok, kelompok dinamis/ penjelasan nilai-nilai dan lain-lain yang bersesuaian untuk mengubah tabiat ini.

³² Dikeluarkan oleh Bahagian Sekolah-sekolah Kementerian Pelajaran Malaysia bertarikh 29 Disember 1986 kepada semua Pengarah Pelajaran Negeri Malaysia.

c) Ibu bapa dan guru-guru hendaklah bekerjasama mengadakan pengawasan yang rapi.

d) Sekolah boleh mendapatkan kerjasama erat dari pegawai-pegawai kebajikan sekolah, rawatan dan pemulihan, perubatan, polis, PIBG, Jawatankuasa kebajikan pelajar sekolah/daerah, PEMADAM dan lain-lain yang berkenaan.

Dengan kewujudan pekeliling ini ia memberi gambaran bahawa sejak lebih 25 tahun dahulu isu ini telah mendapat perhatian pihak tertentu termasuk Kementerian Pelajaran dan Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK). Malah melalui kewujudan pekeliling ini juga menunjukkan bahawa telah ada satu garis panduan untuk mengatasi masalah ini. Manakala dalam istilah inhalan ini juga telah lama digunapakai untuk menerangkan mengenai perbuatan penyalahgunaan gam dan bahan-bahan harian yang lain.

Prosedur penguatkuasaan

Sekiranya terdapat pelajar yang melanggar peraturan sekolah bagi kesalahan disiplin maka penguatkuasaan disiplin boleh dilaksanakan diperingkat sekolah berdasarkan peraturan yang telah ditetapkan oleh Kementerian Pendidikan dan Ordinan Pelajaran 1957³³. Peraturan dan pekeliling akan dirujuk oleh guru khususnya guru disiplin untuk menguatkuasakan disiplin dan mengambil tindakan agar tidak bercanggah dan memenuhi peraturan yang ada³⁴.

Berbalik kepada isu dalam konteks ini sekiranya polis mendapati seorang pelajar menghidu gam di luar sekolah, tindakan yang boleh dilakukan oleh polis ialah memberi nasihat kepada pelajar terbabit selain dari menghantarnya pulang ke rumah atau ke sekolah sekiranya masih bersekolah dan dalam tempoh waktu persekolahan³⁵. Pihak sekolah nampaknya mempunyai kuasa yang lebih dalam soal ini dengan cara kaunseling dan memberi nasihat selain daripada memberitahu ibubapa berkaitan kegiatan hidu gam pelajar berkenaan. Dalam kes-kes yang teruk, tindakan disiplin akan diambil seperti tindakan digantung atau dibuang sekolah.

Persoalan yang timbul ialah adakah cukup dengan tindakan kaunseling tersebut atau sudah tiba masanya untuk menangani masalah ini dengan lebih tegas terutamanya di kalangan pelajar yang masih muda remaja kerana pepatah ada menyebutkan 'pencegahan adalah lebih baik daripada mengobati'. Seperti mana yang telah dibincangkan, tiada peruntukan undang-undang yang membincangkan mengenai perbuatan menghidu gam. Kesalahan menghidu gam walaupun dilakukan di tempat awam bukan merupakan suatu kesalahan yang boleh ditangkap serta ditahan dan dikenakan hukuman serta polis tidak mempunyai kuasa untuk menahan mereka yang menghidu gam walaupun berada dalam keadaan khayal melainkan jika penghidu gam telah mengganggu ketenteraman awam dan membuat kacau³⁶.

³³ Atas talian: www.pts.com.my "Peraturan dan Perundangan Disiplin Pelajar"

³⁴ Ibid

³⁵ Ibid

³⁶ Temubual dengan ASP Yahya dari Jabatan Narkotik Bukit Aman.

KAJIAN KES HIDU GAM DI LUAR NEGARA

Undang-undang di Amerika Syarikat

Setakat hari ini, terdapat 23 negeri sahaja³⁷ sahaja di Amerika Syarikat yang mempunyai peruntukan mengenai penyalahgunaan inhalan termasuk menghidu gam. Fokus undang-undang ini adalah untuk memastikan anak muda terutamanya pelajar sekolah tidak terjebak dalam kegiatan yang tidak sihat ini. Bagi hukuman pula jika didapati salah keana menghidu gam misalnya akan dikenakan denda di antara \$300 sehingga \$2500 dan bagi pesalah juvana dipenjarakan tidak lebih daripada 30 hari. Selain daripada itu, hukuman juga dikenakan kepada mereka yang mengedar, menjual bahan-bahan untuk tujuan penyalahgunaan inhalan kepada sesiapa yang di bawah umur tertakluk kepada undang-undang negeri.

Kes-kes yang telah diputuskan di United Kingdom

Di United Kingdom, tidak terdapat undang-undang khusus berkenaan dengan penyalahgunaan inhalan. Walaubagaimanapun terdapat 2 kes penyalahgunaan inhalan yang boleh di rujuk.

(a) *Lanham v Rickwood [1984] 148 JP 737*

Dalam kes ini seorang lelaki (tertuduh) telah ditahan dan didakwa kerana mabuk di khalayak ramai dibawah seksyen 12 Licensing Act 1872. Peruntukan dalam seksyen tersebut adalah "*whether loss of self-control must be attributable solely to consumption of intoxicating liquor*". Persoalan yang timbul dalam kes ini ialah sejauhmanakah interpretasi mabuk sehingga hilang kawalan. Apakah mabuk juga boleh di sebabkan oleh dadah dan sebagainya termasuk menghidu gam.

Dalam kes ini tertuduh telah ditahan ketika berada dalam keadaan yang tidak teratur dan di luar kawalan diri dengan percakapan yang tidak teratur disamping bau gam pada pakaiannya. Di samping itu juga dijumpai setin gam bersamanya. Tertuduh mengaku meminum alkohol tetapi tidak ada sebarang bau alkohol padanya. Oleh itu tertuduh telah dituduh berada dalam keadaan mabuk akibat menghidu gam. Namun persoalannya ialah, adakah perbuatan menghidu gam terjumlah kepada mabuk dalam seksyen ini? Persoalan lain yang timbul adakah seksyen 91 *Criminal Justice Act 1967* bertentangan dengan Akta Liccensing Act 1872 dalam menggunakan perkataan "*drunk*"?

Menurut mahkamah perkataan dalam kedua-dua seksyen ini membawa maksud yang sama. Tetapi apakah maksud secara *natural* atau secara lazimnya bagi perkataan "*drunk*"? Menurut mahkamah secara lazimnya maksud "*drunk*" ialah mabuk akibat minuman keras sehingga hilang kawalan diri. Walaubagaimanapun Pendakwa menghujjalikan bahawa sejak Akta digubal pada tahun 1872 telah banyak perubahan berlaku, oleh itu menghidu gam juga wajar diterima sebagai bahan yang membawa kesan mabuk atau khayal. Walaubagaimanapun dalam kes ini hakim menolak rayuan pendakwaraya.

³⁷ 23 buah negeri di Amerika Syarikat yang mempunyai undang-undang negeri berkenaan dengan penyalahgunaan inhalan yang melibatkan kanak-kanak dan remaja ialah Arizona, California, Colorado, Florida, Georgia, Idaho, Illinois, Kentucky, Louisiana, Maryland, Massachusetts, Minnesota, New Hampshire, Ohio, Oklahoma, Oregon, South Dakota, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginia dan Wisconsin

(b) David Alexander Taylor (perayu) v Robert Thomson Hamilton (responden)
[1984] SCCR 393

Dalam kes ini seorang wanita (pengadu) melihat dua orang remaja dan salah seorang nya merupakan perayu yang menghidu gam berhampiran rumahnya. Khuatir dengan keadaan yang berlaku, pengadu tersebut telah menghubungi polis memaklumkan hal ini. Pihak polis telah menahan perayu serta seorang lagi remaja. Mereka telah didakwa kerana mengganggu ketenteraman awam dan telah disabitkan dengan kesalahan. Perayu telah membuat rayuan di Mahkamah Tinggi namun rayuan telah ditolak oleh mahkamah tanpa memanggil *responden* dan tanpa memberi sebarang pendapat.

Menurut peguam perayu adalah tidak berasas untuk mendakwa perayu kerana mengganggu ketenteraman awam kerana perbuatannya hanya melibatkan perayu sahaja iaitu kesan kahayal dan berhalusinasi. Oleh itu perbuatan tersebut langsung tidak berjumlah kepada mengganggu ketenteraman awam kerana tidak melibatkan orang lain selain daripada penghidu gam tersebut. Walaubagaimanapun menurut pendakwaraya ,perayu telah mengganggu ketenteraman awam berdasarkan dua perkara iaitu pertama perbuatan menghidu gam boleh mendatangkan kesan yang menyebabkan penghidu bertindak diluar kawalan, agresif dan boleh merisikokan orang lain. Manakala alasan kedua ialah pengadu telah mengalami kesusahan sebelum ini apabila anaknya pernah ditawarkan dan diajak untuk menghidu gam. Keadaan ini telah mengganggu ketenteraman awam terutama kepada penduduk setempat kerana hal ini boleh merisikokan anak-anak lain untuk turut terlibat.

Jika dilihat dalam kes ini sungguhpun tidak ada peruntukan khusus yang boleh menyebabkan seorang penghidu gam didakwa kerana menghidu gam, tetapi kesan sampingan itu boleh dianggap sebagai mengganggu ketenteraman awam yang membolehkannya didakwa dan dikenakan hukuman.

KESIMPULAN

Berdasarkan kepada perbincangan yang telah dibuat didapati terdapat *lacuna* dalam peruntukan undang-undang dimana seharusnya perlu ada undang-undang yang menangani tabiat menghidu gam ini. Dengan kesan dan impak yang begitu serius seharusnya undang-undang digubal sebagai satu bentuk pencegahan untuk sekurang-kurangnya mengawal dan mengatasi gejala ini.

Rentetan daripada hal ini maka penulis berasa terpanggil untuk mencadangkan agar digubal undang-undang berkaitan dengannya. Sebelum ini telah banyak dipaparkan di media massa dan kenyataan-kenyataan oleh PEMADAM yang mencadangkan agar ditubuhkan Akta Hidu Gam³⁸. Syor yang dibuat oleh PEMADAM ini merupakan satu cadangan yang baik dalam keadaan di mana kita memerlukan satu mekanisme yang terbaik dan tepat untuk mengatasi masalah ini. Namun demikian penulis berpendapat Akta ini tidak wajar hanya menjurus kepada kegiatan menghidu gam kerana terdapat juga bahan pelerut yang lain yang boleh

³⁸ Atas talian : "Speed up glue sniffing law" The Star, 27 Jun 2007 dan "PEMADAM syor tubuh Akta Hidu Gam", Berita Harian 6 Ogos 2007.

menjadi bahan alternatif untuk mendatangkan kesan khayal tersebut.Keperluan kepada Akta Penyalahgunaan Inhalan dan Akta Penyalahguna (pengamal Inhalan dan Pemulihan).

Oleh itu cadangan penulis dalam hal ini digubal satu undang-undang bagi perbuatan menghidu gam ini termasuk juga mana-mana perbuatan lain yang terjumlah dalam skop menghidu bahan-bahan pelarut atau dengan lebih tepat lagi penyalahgunaan inhalan. Akta yang sesuai digubal dalam konteks ini ialah Akta Penyalahgunaan Inhalan. Akta ini akan merangkumi definisi bahan-bahan inhalan termasuk gam, *aerosol*, *thinner*, dsbnya.

Selain itu seperti juga Akta Penagih Dadah Dan Pemulihan (Rawatan dan Pemulihan) 1983 (Pindaan 1998) penulis berpendapat perlu ada satu akta seperti ini. Dalam konteks tabiat menghidu ini, dicadangkan agar Akta Penyalahguna (Pengamal) Inhalan dan Pemulihan bagi membantu dan mengawal penghidu-penghidu untuk kembali pulih. Jika sebelum in penghidu gam yang ditangkap tidak boleh ditahan tetapi hanya diberikan kauceling yang tidak menjamin mereka untuk tidak akan mengulanginya lagi³⁹ kerana tidak dihukum dapat "dipulihkan" jika tergubalnya akta ini. Pusat pemulihan penyalahgunaan inhalan yang berperanan sama seperti pusat serenti untuk penagih dadah wajar ditubuhkan di bawah Akta ini. Suatu agensi untuk memantau kegiatan ini juga perlu ditubuhkan sama seperti peranan yang dimainkan oleh Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK Sebenarnya agensi seperti ini telah lama wujud di luar negara khususnya di Amerika Syarikat iaitu *National Inhalant Prevention Coalition – Youth Use of Inhalants and Aerosol*. Penubuhan institut ini dilihat begitu berkesan dan menyumbangkan peranan yang besar dalam menangani gejala ini.

Berdasarkan kepada perbincangan ternyata bahawa perbuatan atau tabiat menghidu gam ini merupakan satu penyakit sosial yang mendatangkan keburukan sama ada dari segi kesihatan mahupun sosial dan perlu di atasi. Namun kesedaran dan keprihatinan orang ramai dan pihak-pihak tertentu masih kurang terutamanya berbanding dengan penyalahgunaan dadah. Masyarakat beranggapan masalah ini tidak serius dan memandang remeh walaupun sebenarnya ia merupakan wabak yang semakin menular jika tidak dibendung dengan segera. Tetapi lebih daripada itu selain daripada penggubalan undang-undang perlu wujudnya kesedaran di segenap susur galur masyarakat yang bertitik tolak daripada institusi keluarga. Peranan institusi keluarga khususnya ibubapa tidak hanya terhad kepada menyediakan keperluan malah memastikan anak-aauk tidak mudah dipengaruhi dengan gejala hidu gam ini.

Cik Maizatul Farisah Mokhtar
Pelajar Sarjana Undang-Undang
Fakulti Undang-Undang
Universiti Kebangsaan Malaysia
43000 Bangi Selangor.
maizatulfarisah@82@yahoo.com

³⁹ "Jumlah remaja hidu gam semakin ramai", Utusan Malaysia, 6 Ogos 2007